

: Posamezna številka 6 vinarjev :

"JUTRO" izhaja vsak dan — tudi ob nedeljah in praznikih — ob 8 zjutraj, ob ponedeljkih ob 10. do polnoči. — Naročnina znaša: v Ljubljani v upravnistvu mesečno K 1.20, s dostavljanjem na dom K 1.50; s pošto mesečno K 2.00, polletno K 10.00, četrtletno K 5.00, mesečno K 1.70. Za inostranstvo celotne K 2.00. — Telefon številka 303.

JUTRO

NEODVISEN POLITIČEN DNEVNIK.

: Posamezna številka 6 vinarjev :

Uredništvo in upravnistvo je v Frančiškanski ulici 8. Dopisi se pošiljajo uredništvu, naročnina upravnistvu. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo, rokopiši se ne vračajo. Za oglase se plača: peti vrsta 15 v, osmrtnica, poslana in zahvale vrsta 30 v. Pri večkratnem oglaševanju popust. Za odgovor je priložiti ramko. — Telefon številka 303.

Življensko vprašanje slovenskega naroda.

Dunaj, 9. nov. 1911.

—c— Gotovo mislite, da bom pod tem naslovom poročal v zahtevah in težnjah slovenskega naroda, o stvarih, ki čaka naš narod že toliko časa na njih rešitev, na misel vam gotovo pride vseučiliščno vprašanje, slovenska šolska vprašanja in druge ter enake stvari.

Pa se jako motite, življensko vprašanje slovenskega naroda se nahajajo v Tripolitaniji, saj tako bi moral človek sklepati po današnjem vprašanju tržaškega poslanca dr. Rybača.

Dr. Rybač je namreč v današnji zbornici prevzel vlogo Don Quixota in z vso svojo rodoljubno ogorčenostjo protestiral proti dozdavnim italijanskim grozovitostim v Tripolitaniji. Gospod Rybač čita seveda le nemške liste, ki prinašajo iz turških virov popolnoma neresnična poročila iz Tripolitanije o turških grozovitostih, ki falzificirajo poročila italijanskih, angleških in francoskih poročevalcev, kakor je dokazal slučaj s turškim listom "Stampo". Zato se je v svojem govoru skliceval na fantaziranje nemških šmokev.

Kak namen je imel Rybač s tem svojim vprašanjem, tega ta odlični politik sam ne ve, mogoče je hotel ovekovečiti le svoje ime, ker je gotovo vedel, da se radi te njegove neokusne interpelacije razvname nepotrebna časnikarska debata, a povsod se bo svetilo ime dr. Rybača.

Ko je svoječasnno vložil Šusteršič interpelacijo glede Maroka, se mu je smejal ves svet, tudi "Edinost" se je norčevala iz te neumestne interpelacije in jamrala, ako Slovenci nimajo drugih važnejših vprašanj, kakor je maroška afera. Rybač sledi Šusteršiču, in prebrani smo, da bo jutri "Edinost" do neba povzdigovala Rybača radi iste neumnosti, radi katere se je norčevala iz Šusteršiča. Mogoče ima ta "Edinost" in Rybač v Tripolitaniji kake posebne interese, ker drugače si ne moremo predstavljati in razlagati povodov Rybačevega vprašanja.

Kako izjavo je hotel Rybač od predsedništva, sam ni vedel, odgovoril mu je predsednik sam, ki je izjavil, da poročila na podlagi katerih je stavil Rybač svoje vprašanje, niso avtentična, sploh pa Rybačeva izvajanja ne morejo biti predmet vprašanja na zbornično predsedništvo.

Brezpredmetnost Rybačevega vprašanja se je razvidela tudi iz njegovega izvajanja, ko je pogreval neresnično pripovedko o postopanju Italije v času aneksijske krize; njegovo vprašanje je bilo na zbornico brez vsakega vpliva, ploskal mu je samo Gregirin. Brezdomno je, da bode radi te Rybačeve politične neokusnosti in netaktnosti nastal v Italiji velik vihar in to popolnoma upravičeno, kajti nobena država ne bo prepustila, da bi se v tujem parlamentu blatilo postopanje nje same, a še to na podlagi lažljivih poročil nemških šmokev. Dejstvo je, da se s

sovražnim pisanjem nemškega časopisja hujša javno mnenje proti Italiji, dejstvo je pa tudi, da bo to hujskanje za razmerje med Avstrijo in Italijo osodopolnih posledic!

Kako zaslugo si hoče Rybač pridobiti za to svoje hujskanje, je neresna uganka in ostane tudi neresna, ker je Rybač po parlamentarnih glasovih vzprijel jako nerodno in odgovorno početje! Splošno prevladuje mnenje da je bilo Rybačovo vprašanje jako neumestno in času popolnoma neprimerno!

Raz slovensko stališče je pa ta Rybačeva akcija skrajno smešna, ker se hoče iz tega kovati kapital in nam dokazati, da slovenski politiki mislijo — delajo z možgani nemške šmoke. Ako Slovenci po Rybačevem mnenju nimam drugih vprašanj, kakor je Tripolitanija, potem bi bilo pač boljše, da bi molčal, ali ko imamo še druga važna vprašanja sedaj, je ta interpelacija naravnost smešna!

Prvi dan, ko je nastopil novi naučni minister svoje mesto, šli so k njemu rusinski poslanci, da se informirajo glede svojega vseučilišča; slovenski poslanec se seveda ni našel, da bi storil isto glede slovenskega vseučilišča, našel se je pa slovenski poslanec, ki mu je Tripolitanija več nego vse slovenske zahteve!

In potem se ljudje pri nas še čudijo, da slovenska delegacija na Dunaju ne doseže ničesar, kako naj pa doseže, ako so ji slovenske zahteve Hekuba, Maroko in Tripolitanija pa alfa in omega, njih politične modrosti!

Mizerije na vseh koncih in krajih po Slovenskem, vlada se naravnost norčuje iz nas, a mi se borimo za oslovsko senco! Pa toliko časa ne bo boljše, dokler bodo igrali med Slovenci v politiki glavno vlogo politični Don Quixoti, ki blamirajo slovenski narod ob vsaki priliki!

Kdaj pride čas, ko se slovenski narod otrese teh Don Quixotov in preneha misliti in govoriti skozi njih usta!

Čas, skrajni čas je!

Iz slovenskih krajev.

Iz Šmartna pri Lj. Dne 22. pr. m. smo imeli pri nas birmo, s katero nas je doletela velika čast obiska "njega prevzvišenosti" škofa ljubljanskega. Pri sprejemu na litijem kolodvoru ga je "počastil" s pozdravom dični litijski župan "učeni" Jurče priznane vzoren — ki je dopustil, da so mesto njega zaprli njegovo nad 60 let staro mater, — in nepovabljen šolska mladina litijska z njenim narodno-naprednim učiteljem. Kako se že tako ravnanje imenuje gospod učitelj? Pa se ja ne pravi to lizati pet? Ali nas morda čakajo razočaranja? Da sta pozdravila vladiko tudi šmartinska petelinčka, je samoposebi umevno, le škoda da nista fungirala kot slugi na kozlu, kar jima priznava prav dobro pristoja. V Šmartnu je razobesil za-

stave — kakor pravi — na čast birmi naš "narodni steber" a mi vemo, da to ni bilo čisto nič na to čast, marveč čisto nekaj drugega. Ali je to vpliv "milostljive" Morda manjka resnega protesta od Francelja? Vederemo!! Seveda naš naziv — napredni — trgovci tudi ni pustil svoje hiše brez zastave, to smo vedeli že naprej, samo to slepmišenje se nam čudno zdi. Zakaj ne pokažeš svoje prave barve? Zakaj se delaš belega, ko vsi vemo, da si črn? Pojdi, pojdi! toliko moža bi že lahko bil, da bi se očitno pokazal pokornega hlapca dičnega tehanita in vrednega prijatelja gostov "pri Angeljčku" znanih iz slavni dnij po neslavnih delih! Kaj ne gosp. dekan, tega si niste nikdar mislili, da pričipljata za vami brez vaše prošnje kar dva naprednjaka, ko se vam je priprosta ženica uprla ter ni razobesila niti na prošnjo niti grožnjo vaše zastave. To je jako napredno, kakor je blagovolil pohvaliti prevzvišeni Šmarčane in Litijčane na prižnici ter jim zajedno zabičal "volite le katoliške, katoliške, le katoliške može". Da, da. Upamo, da vsi trije spoznajo svoj greh in ga dva že gotovo obžalujeta s kesanjem njiu nevednih del. Ali pa morda upata na izrek "kdor se ponižuje bo povišan"? Bomo videli.

Več Šmarčanov.

Iz Jesenic. Gledališko društvo na Jesenicah vprižori v nedeljo, dne 12. t. m. E. Ganglovo dramo "Sin" in sicer kot popoldansko predstavo točno ob 3. uri popoldne. Marsikdo si bo mislil, zakaj se igra taka lepa drama popoldne in zakaj ne zvečer. Vzrok hočemo pojasniti na tem mestu. Naše gledališče ima stalne obiskovalce, o katerih moramo reči "zveste obiskovalce", med katerimi seveda pogrešamo narodno jeseniško prebivalstvo, izvemši par častnih izjem. Vsak cirkus in vsaka harmonika sta jim ljubša, kot pošteno gledališče. Enemu je k "Jelenu" predalet ali pa je "prenobil", drugemu je sploh vse preneumno, kar ni slučajno kupčija, tretji smatra gledališče enako s tistimi belimi mišmi, ki vlečejo planete, četrti ga zmeče v en lonec z menezarijo, večina pa misli, da je vsaka "komedija" enaka. Priznati moramo, da je prebivalstvo na Savi vse drugačno in prav rado zahaja k predstavam. Nadvse častno pa je, da naše delo spoštujejo ljudje, ki se ne boje stroškov in prihajajo iz drugih krajev, dasi nimajo ugodnih železniških zvez, vendar k vsaki predstavi v naše gledališče; med temi stoje na prvem mestu naši "zvesti" iz Zirovnice. Tudi Javornik je vedno častno zastopan. Mnogokrat smo imeli že goste iz Kranjske gore, Dovjega, Mojstrane, Radovljice, Bleda, Bohinja in celo iz Koroskega. Često se čujejo želje, da bi igrali popoldne, tako, da bi imeli obiskovalci vlake nazaj. Tej želji smo ustregli in radi tega, da nudimo tistim, ki imajo le malokdaj priliko obiskati nas, posebnega užitka našudirati "Sina". Obiščite to predstavo prav mnogoštevilno, a ne samo zunanji

gostje, ampak tudi vsi tisti domačini, katerim je mari prosveta in izobrazba. Pokažite igralcem, da veste ceniti njih poštenovalno delo!

I. S.

Iz Ponikve pri Velikih Laščah. Neki dobro znani klerikalni "čuk", katerega smo v našem listu že parkrat sčeli, strastno agitira za občinske volitve. Posebno bi rad spravil v odbor dobroznane "farške podrepnike", kakor je neki Levstik, Pugl in neki Purkat, kateri so pa toliko za v občinski svet, kot zajec v zelje. Može bodite na agitatorja pozorni ter se varujte, da mu kateri ne gre na lim, ker ima zelo spičast in namazan jezik. Dalje vemo tudi, da je za agitacijo plačan od neke gotove strani. Agitatorju se pa svetuje, da naj molči in miruje, sicer se mu utegne kaj neljubega pripetiti. Kmet iz Ponikve.

Iz Celja. (O predstavi "Bleda žena skrb" smo prejeli še sledeče poročilo. Op. ured.) Dramatično društvo v Celju je otvorilo svojo letošnjo sezono v nedeljo 5. novembra. Igrala se je z velikim uspehom znana ljudska igra pisatelja Hawela "Bleda žena skrb". V težkih razmerah je začelo mlado društvo svoje delovanje, njegov prvi nastop nas je v vsakem oziru zadovoljil, saj pa je bila igra srečno izbrana in pod spretnim vodstvom g. Rafka Salmiča v resnici dobro pripravljena. Nimamo še v Celju svojega lastnega stalnega gledališča, poštenovalnost in nikdar dovolj vpoštevana pridnost naših diletantov izpolnjuje to veliko vrzel v slovenskem kulturnem življenju celjskem. Kljub "diletantizmu" pa smo že preboleli ore čase, ko se je moralo na odru skrbeti samo za "teater in smeh". Par let dela na celjskem odru nam je izšlo celo vrsto spretnih moči, in naše gledališče postaja zares vzgojevališče, kakor si ga želimo in kakor smo ga dolgo pogrešali. Prihodnja predstava je določena na nedeljo dne 19. novembra; igrajo se "Zlodjeve skale". Želimo društvu vsega uspeha, slovensko občinstvo pa opozarjamo, da se zaveda dolžnosti, ki jo je dolžno temu važnemu narodnemu in kulturnemu st. emljenju.

Iz Celja. Slovensko trgovsko sotrudištvo v Celju je dolgo razmišljalo glede ustanovitve društva trgovskih sotrudičkov za Južno Štajersko. Po dolgem premišljevanju, ki se je temeljito izvrševalo, prišlo je do zaključka, da je ustanovitev take organizacije za Štajersko jako potrebna in tudi pomembna. Ako so organizacije potrebne v drugih krajih so tembolj potrebne v okoljih, kjer se nahaja naš narodni sovražnik. Razen tega je dandanes organiziran že celo najslabši delavec, zakaj bi se tedaj ne organiziralo tudi trgovsko sotrudištvo, ko je vendar trgovina en prvih faktorjev, od katerega je vse drugo odvisno. Trgovski stan sicer ni en najlepši, toda en najbolj delavnih in je tedaj organizacija trgovskega sotrudištva gotovo na mestu. Zato se je vršil v soboto v Sokolskem domu v Gaberjih

pri Celju prvi sestanek glede natančnejših dogovorov za ustanovitev organizacije. Ta ideja je bila od vseh navzočih članov častno sprejeta in takoj se je zamoglo konstatirati, da je stvar res potrebna in da so besede padle na rodovitna tla. Splošno je nastalo zanimanje za to stvar in se je tedaj nadejati, da bomo v kratkem v zelenem Štajerju zamogli pozdraviti, novo, mlado društvo, ki se ne ustraši dela za svoje koristi. Med zbranimi gosti se je marsikdo oglašil k besedi, ki je izvajal nujno potrebnost takega društva. Med drugim se je posebno povdarjalo, da bode društvo po ustanovitvi imelo skrbeti za marsikatero prepotrebno zadevo. V slogi je moč. Dokler bomo složni, dosegli bomo marsikaj, kar bode le nam in našim naslednikom v korist in dobiček. Zaradi tega pa tudi ne smemo spati temveč zavedati se moramo svojih dolžnosti in v kratkem bomo pozdravili z veseljem novo društvo. Dela bode več kot dosti in z združenimi močmi dosežemo vse, ako smo složni in solidarni. Društvo bi imelo v prvi vrsti namen, spraviti v tesno zvezo celo štajersko slovensko trgovsko sotrudištvo, ustanoviti v resnici resno delujočo posredovalnico, prijeti učne tečaje in zabavne večere ter skrbeti tudi za stik tovarišev na deželi. Nadalje dati potrebne informacije v privatnih in pravnih zadevah, dajati podporo onemoglim članom itd., kar se bode glasom pravil še naknadno dodalo. Določen je bil že pripravljalni odbor, čegar naloga bode, težke toda prepotrebne zadeve najbolje rešiti in gotovo mu ne bode manjkalo resnega dela, radi česar naj ga tudi vse enako misleče sotrudištvo podpira v polni meri zaupanja do prepotrebne organizacije. Po konstituiranju pripravljalnega odbora bode isti v tej zadevi natančneje poročal ter zanimajočim nudil vedno priliko zadevo zasledovati. Mlademu odboru, ki je neustrašno prevzel rešitev teške, toda prepotrebne zadeve v procvit trgovskega sotrudištva za Štajersko, kličemo: Delaj, sadovi ne bodo izostali!

Celjski sotrudičniki.

DNEVNE VESTI.

All "Narodni klub" še eksistira? Kak vik je zagnala takrat "Edinost", ko je "Jutro" s tako odločnostjo nastopilo proti koaliranju "Narodnega kluba" s Šusteršičem. Vedno je povdarjala, da si je "Narodni klub" pridržal popolno akcijsko svobodo; no sedaj je minilo že skoro pol leta in kdo živih je slišal od onega časa kaj o nekem narodnem klubu, v katerem so stali še trije svetniki — [Spincič, Mandič in Laginja; Šusteršič se na svojo roko pogaja z vlado, kje je sedaj akcijska svoboda narodnega kluba, kje je kaj slišati sedaj o onih ljubljencih in borilcih za pravice istrskih Slovanov, Šusteršičeva mogočna roka jim je zaprla usta, v proračunski de-

LISTEK.

MICHEL ZEVACO:

Ljubimca beneška.

Šele zjutraj je našla Leonora par ur vročičnega spanja, ki so ji ga motile strašne sanje.

Ko so ji prišli javit, da želi mojster Peter Aretino govoriti z njo, ga najprej ni hotela sprejeti.

Nato, ko je pesnik le silil in silil, se je spomnila, da je ta človek tisti, ki je prinesel Rolandov portret; mislila je, da utegne imeti še kak dragocen spomin napredaj, in je z bolno radovednostjo ukazala, naj ga privedejo k njej.

Kakor prvokrat je Aretino tudi danes natihem občudoval Leonoro; njena lepota je bila v teh dnevih skrb in žalosti morda še živejša nego sicer.

Vročica je dajala njenim velikim očem prečuden blesek.

Njena lica, običajno blesta, so se barvala z bežečo rdečico, in njene ustne so temnele kakor polne, zrele jagode.

— Milostna, je izpregovoril Aretino z ganjenostjo, ki je ni mogel premagati in ki mu jo zapisemo v dobro, prinašam vam novice, ki vam jih nujno moram sporočiti ... in zato mi oprostite, da sem toliko silil do vas ...

Leonora je vljudno naklonila glavo, Aretino pa je povzel v veliki zadregi:

— Te novice se tičejo vašega spoštovanega očeta ...

Mislil je, da ga bo obsula z vprašanji.

Toda Leonora je molčala.

— Nocoj sem namreč videl zlahtnega Dandola, je povzel Aretino ... v svoji palači ... prišel je k meni ... neradovoljno ...

Leonora ga je gledala nepremično; rekla ni ničesar.

— Reči hočem, da so ga prinesli k meni ...

— Prinesli? je zdajci vprašala Leonora, tako mirno, da se je Aretino natihem začudil.

— Prinesli, da milostna. Iz tega, mislim, sklepate, da je bil vaš spoštovani oče ranjen ...

— Kliče me k sebi, kajne? Idiva, gospod! je dejala Leonora, pripravljena izpolniti svojo otroško dolžnost do konca.

Vstala je in se ognila s šerpo.

— Milostna, je vzkliknil Aretino, blagovolite me poslušati. Zlahtni Dandolo vas ne kliče k sebi ... ranjen je nevarno ... smrtno ...

— Moj oče je mrtev! je dejala Leonora zamolklo.

Aretino je hotel izbežljivo zanikati te besede; toda Leonorino vedenje ga je presenetilo. Nobene solze ni potočila! Krčevitega joka, ki ga je pričakoval, ni bilo! Ta nova vrsta žalosti je popolnoma zmedla pisca, ki je izrazil žalost vojske po velikem Vragu z besedami:

— Sneg, ki je naletaval v velikih kosmičih, se je tajal ob gorečnosti vsesplošnega žalovanja ...

Zazdalo se mu je očividno, da Leonori ni hudo, ker ne plaka. Zato je nemudoma opustil sočutno grimaso, s katero je mislil, da mora okrasiti svoj obraz, in izsul vse v eni sapi:

— Kajpada, mrtev je. Prinesli so ga umirajočega v mojo hišo, kjer sem ga sprejel kljub velikim nerodnostim, ki mi jih povzroča ta stvar. Imel je komaj še dovolj časa, da me je prosil, naj vas obvestim. To storim, milostljiva, in vas zagotavljam ...

Leonora mu je mignila z roko, kakor da ga prosi molčanja.

Ta novica jo je presenetila in porazila.

Ko je prišel oče po slovo, je dobro vedela, da se odpravlja iz Benetk za vedno.

In vendar ni bila preveč vznemirjena.

Vezi ljubezni, ki so jo vezale na očeta, so se bile že zdavnaj razvzvale; in kar jih je še ostalo, so odpadle ravno v tisti zadnji minuti, ko je Dandolo povedal, kako in zakaj da jo je izdal Altieri.

Toda smrt ima strašno predpravo in oblast, da izbrše sovražstvo.

V tem trenutku se je Leonora spominjala samo tega, da je bil Dandolo njen oče.

Njena kri je kričala od bolesti ...

In vrhutega se je videla zdaj samo in zapuščeno na tem svetu.

Prijateljstvo ni imela.

Že cela leta je živela v tem svojem srditem žalovanju, za prta kakor duh v svojem temnem kraljestvu.

Zbala se je ...

In, žalostno, pomirila jo je samo misel na bližnji samomor.

Česa se ji je bati, ko se itak tudi ona kmalu loči od sveta!

Kaj ji treba prijatelj, ljubimca, očeta!

Zanjo je bilo vse končano!

In s poprejšnjim mirom je vprašala:

— Pravite, da je bil moj oče ranjen?

— Da, gospa, z mojsterskim sunkom bodala. Zlahtnega Dandola je moral napasti kak razbojnik. Zgodilo se je v uličici, ki vodi na levo mimo moje hiše. Slišali smo kričanje. Takoj sem planil ven, da pomagam tistemu, ki je kečal pod oknom. Žal, bilo je prekasno. Zločinec je bil izvršil svoj namen. Našel sem vašega plemenitega očeta v mlaki krvi in nisem mogel storiti drugega, kakor da sem ga dal spraviti v svojo palačo, kjer mi je naglo poklicani ranocelnik izjavil, da bo ranjenec živel le še par minut, in žal, tako se je zgodilo!

Brez najmanjšega drgeta je poslušala Leonora to povest, ki si jo je Aretino olajšal s par majhnimi lažmi.

— Hvala vam, gospod, je dejala naposled, hvala vam za vse, kar ste storili.

— Stori sem samo svojo dolžnost. A to še ni vse. Zlahtni Dandolo mi je naročil, da naj skrbim za njegov pogreb ...

— Ta skrb je moja, je rekla Leonora.

— Torej naj spravim mrliča semkaj? je vprašal Aretino naglo.

— Tudi to opravičim jaz, je odgovorila Leonora. Izvolite me samo spremiti do kraja, kjer počiva moj oče ...

— Vaš sluga sem milostna, je dejal Peter z globokim poklonom, poln spoštovanja in sluteč za navidezno mirnostjo Leonore bližanje nečesa strašnega.

Pot od palače Altieri do Aretinove je bila kratka.

Minila je molče.

Leonora je mislila, da je ubil očeta Altieri ali kdo izmed njegovih ljudi.

(Dolge.)

bati molči vsa trojica, niti ena beseda za Istro, Šusteršič je poslal v boj raje Brenčiča, da pokaže, kako spoštovanje ima do narodnega kluba in njegovih treh članov. Spincič, Mandić in Laginja bodo kmalu v parlamentu isto, kar je danes dalmatinski poslanec Perić, ki uporablja državnozbornske seje za sladke počitke, ko čeli dan dremile na svojem sedelu. Rybaf in Gregorin sta se radi svojega koraka opravičila pred volilci, Mandić pa še do sedaj ni storil tega, ali se mar boji svojih volilcev. Res lepa je ta naša jugoslovanska delegacija, istrska trojica dela tlako Šusteršiču, Rybaf in Gregorin tavata izgubljena po zbornici, ter samo premišljujejo, kako bi delala iz Dunaja reklamo za svoje delo, samo dr. Ravnhar si je našel v močnem in vplivnem češkem klubu oporo za uspešno delo v korist slovenskih težav in kljub temu pa bi radi še vedeli, ako „Narodni klub“ v resnici še obstoji in ako je Šusteršiču tudi v pogajanjih z vlado poslušno akcijsko svobodo, ker ta istrska trojica v parlamentu tako trdovratno molči, naj pa vsaj malo v domovini pove, kaj je z narodnim klubom. Nam je pa v resnici žal za te tri narodne prvoboritelje v Istri, da so na svoja stara leta zašli v tako družbo, No, Karlin pa ni brez vzroka tržaški škof in mogoče doživimo še, da bodeta Spincič in Mandić sledila vzgledu svojega nekdanjega sobrata Jakšiča.

Eksercicije za avstrijske oficirje. Avstrijski vojaški vikar je izdal na vsa korna poveljstva — kakor trdi, po višjem nalogu — vprašanje, kako stališče bi zavzela ista, ako bi upeljala v vseh garnizijah obvezne pridige za oficirje, ob velikonočnih praznikih pa obvezne eksercicije po srednjem šolskem vzorcu. Te pridige in eksercicije bi vodili jezuitje. Radovedni smo, kako stališče bodo zavzeli proti upeljavi te prisilne pobožnosti avstrijski oficirji. V naši ljubi Avstriji hočejo pač vse poklerikaliti, zdaj so se spravili celo na oficirje, ki jih bomo nazadnje še lahko gledali vsako jutro, ko se bodo v parih drajsali iz kasarne v kako cerkev k maši, kakor nekoč srednješolci. Brezdvomno je, da ta odredba prihaja iz dunajskega Belvedera, kjer komandira jezuit grof Gaalen.

Nemška „Kriegsbereltschaft“. — Doslej se je vedno oblastno in mogočno govorilo o vedni pripravljenosti nemške armade, ki je baje pripravljena vsak trenotek udariti. A poraz nemške diplomacije v maroški aferi je to vero in zaupanje v moč nemške armade malo omajal. V dobro informiranih krogih se namreč trdi, da je nemška diplomacija kapitulirala iz strahu pred francosko in angleško mornarico in to na odločno zahtevo vodstva nemške mornarice. Iz Berlina se namreč poroča o celi zadevi: med nemškimi visokimi oficirskimi krogi se pripoveduje: Ko je bila pred tremi meseci največja nevarnost, da pride med Nemčijo in Francijo ter Anglijo h konfliktu, poklical je nemški cesar k sebi svojega ministra ter državnega sekretarja v mornariškem oddelku ter zahteval od njiju zanesljivega in striktnega odgovora, ako je nemška armada pripravljena na boj. Vojni minister je to potrdil, admiral Tirpitz pa je zagotovil Viljema, da ima velike dvome o odporni zmožnosti nemške mornarice v slučaju vojne ter dokazal svoje pomisleke z dejstvom, da je cesarja Viljema kanal pri Kilu neraben, da nemška obrežna in obrambena linija pri Kuselhavnu ni pripravljena za boj, dalje da število nemških podmorskih čolnov ni niti po številu niti po orožju kos angleškim, nazadnje pa se tudi nemške oklopnice ne morejo

meriti z angleškimi in francoskimi, ki imajo že 30—34 cm topove, a nemške samo 28 cm. Cesar Viljem je nato na podlagi tega poročila informiral nemško diplomacijo, na kar je prišlo do nemškega retreja v maroškem vprašanju in do poraza nemške diplomacije. Kakor je videti, se Viljem ne more preveč zanašati na svoje kanone, na katere je kazal nekdanj s takim ponosom!

Ljubljanska policija je res vsestranska in izvršuje tudi že posel tržnega nadzorništv. Zadnjič je hodil po noči po ljubljanskih kavarnah nek pijan detektiv in zahteval mleko, da ga preskusi glede stopinj tolsče. S bodo začeli morda detektivni nadzorovati trgovine, ako je blago dobro in gostilne, ako je vino pristno; tatove pa naj zasledujejo ljubljanski kavar-narji, gostilničarji, trgovci itd.

Iz gledališke pisarne. Jutri, v soboto opera B. Smetana „Prodana nevesta“ (za nepar-abonente). V nedeljo popoldne ob 3. prvič kot popoldanska predstava Gilbertova vesela opereta „Sramežljiva Suzana“ pri zelo nizkih cenah. Predstava se vrši izven abonementa, za lože nepar. — V nedeljo zvečer ob polu 8. se igra prvič izvirna narodna pravljica „Kralj Matjaž“ (za par abonente). G. Jak. Špicar je našemu občinstvu že znan kot dramaturg Sketove povesti „Miklova Zala“, ki se je igrala prvič tudi na našem odru z lepim uspehom. Špicarjeva narodna pravljica „Kralj Matjaž“ je ljudska igra, pisana torej za narodne in rodoljubne kroge, ki poznajo politične in socialne razmere med koroškimi Slovenci. Špicar je živel dolga leta med Korošci ter je zanje najmarljiveje deloval kot igralec in režiser slovenskih dramatičnih predstav. Pravljice imajo v koroškem slovenskem kmetu trdne korenine in hrepnenje teh Slovencev po večji narodni svobodi in narodnih pravicah je izrazil Špicar v pravljicnem delu „Kralja Matjaža“. Vsa igra je pisana nekako v slogu Kajetana Tyla in F. Raimunda; realnost in pravljica se razvijata vzporedno ter se prepletata. V tej ljudski igri nastopa ves dramski ansambl, ter je igra najlepše opremljena. Dejanje se vrši najprej v kraljestvu Usode, potem v gori Peci, kjer spi vojska slovenskega kralja Matjaža ter v slovenski koroški vasi, kjer žive potujčeni in zvesti rodoljubi skupaj. Končna živa slika je mišljena na Gospesvetskem polju ob znanem prestolu. Seveda je v tej simbolični igri zastopan tudi humor, ter nastopajo razni tipi iz koroškega ljudstva.

Slovensko deželno gledališče. Včeraj se je pela pred polno hišo tretjič lepa opereta „Cigan baron“. Dirigiral je mesto kapelnika g. Jeraniasa g. Talich. Predstava je bila boljša, nego so bile prejšnje, posebno drugo dejanje je šlo zelo gladko in je stalo najvišje. Ga. Foedranspergova se je, dasi še nekoliko bolna, žrtvovala, kar je na vsak način lepo in hvalevredno.

Da ne bo neprijetnih zamenjav, konstatiramo, da g. A. Verovšek ni tisti član slov. dež. gledališča, ki je napadel našega gledališkega recenzenta.

Narodna Škofja Loka. V rokah imamo kuverto škofjeloške mestne občine, ki nam jasno priča, kako silno napredujejo Slovenci na vseh koncih in krajih. Na kuverti blišči napis: Stadtamt Bischofslack. Portofreie. Dienstasche. Človek bi mislil, da je dobil kako pismo iz Pruskega, toda končno pa mora priti do prepričanja, da leži Škofja Loka v kraju, kjer ljudje nimajo niti pojma o nemščini. — Škofjeloški mestni urad stori najbolje, da preneha s svojim lakajstvom, kajti

tako nepotrebno hlapčevanje mu gotovo ne dela časti.

Poziv. Dotični gospodje, ki so videli zadnjič v gostilni in pred gostilno na Bregu (poleg bivšega katoliškega doma) napad ljubljanskih civilnih stražnikov na nekega postreščka, o katerem napadu smo v dveh številkih pisali, se pozivajo, da v interesu napadenega moža naznanijo našemu uredništvu svoje naslove, kajti stvar bo imela svoje posledice pri sodišču in pojde za to, po pričah dokazati, kako so oni civilni stražniki proti onemu možu takrat nastopili.

Maščevanje. Delavec Pankracij Skolc iz Hrastnika je prišel prepoznati na delo v premogovnik. Radi tega mu je paznik odtrgal polovico plače. Delavec je nato iz maščevanja razbil telefonski aparat in povzročil 50 kron škodo. Izročili so ga okrožnemu sodišču v Laškem.

Hud sin. Dne 4. t. m. je nasatl med posestnico Jago Štefanovič in njenim sinom Ferdinandom iz Sv. Roka na Stajerskem radi neke malenkosti prepir. Sin je v jezi pograbil svojo mater, jo vrgel na tla in pretepel, tako da je bila na rokah in nogah težko poškodovana. Hudobni sin je nato pobegnil.

Redkost. V Polju pri Št. Vidu nad Ljubljano cvete sedaj v pozni jeseni na vrtu Marije Polinšar jablana! Pač redka prikazen.

Nesreča. Tovarniškega delavca Alojzija Arzenaka je preteklo soboto v tovarni za stole na Bregu pri Preserjah zagrabil stroj za oblanje in ga na levi roki težko poškodoval. Odpe-ljali so ga v deželno bolnišnico v Ljubljano.

Napadalec z nožem. Dne 4. t. m. je gostilničarjevega sina Franceta Starmana iz Starega dvora pred domačo hišo neki neznanec sunil z nožem v oko in nato še na obeh rokah težko poškodoval.

Tatniska sosedinja. Te dni je nekdo ukradel posestniku Ivanu Cankarju v Dobrunjah ročni voziček vred 20 K. Ko je prišel v torek posestnik v Ljubljano, je na trgu zapa-zil svoj voziček. Naznanil je zadevo takoj policiji, ki je aretirala 28letno prodajalko peska Marijo Piškur, sosedinjo okradenega posestnika. Tatnica je bila že večkrat radi tatvin predkaznovana, vsled česar so jo izročili okrajnemu sodišču.

V Ameriko. V ponedeljek popoldne je stražnik na južnem kolodvoru aretirala 20letnega posestnikovega sina Franca Gerdanca iz Čateza na Dolenjskem, ravno v trenutku, ko se je hotel odpeljati v Ameriko, ne da bi zadostil svoji vojaški dolžnosti. Policija ga je izročila deželnemu sodišču v Ljubljani. — V torek je bil iz tega vzroka aretirani 20letni posestnikov sin Ivan Rogina iz Dragatua pri Crnomlju. Imel je pri sebi 603 K 56 v denarja.

Ljubeznjiva brata. Predvčerajšnjem ponoči sta dva brata popivala v večjih gostilnah. Na potu proti domu sta se nenadoma sprla in stepla, nakar ju je moral stražnik ločiti.

Umetnik. Te dni se je produciral v ljubljanskih gostilnah neki 20letni fant. Pustil se je vezati v verige, katerih se je potem z lastno močjo rešil. Policija, ki se za take tičke v zadnjem času zelo zanima, je nadebudnega umetnika aretirala in ga vtaknila v luknjo. Na policiji se je izkazalo, da je aretiranec brezposelni natak Fran Ruschel iz Trutnova na Češkem.

Star tat. Policija je aretirala te dni nekakega 61letnega moža, ki je na Tržaški cesti ukradel nekemu gostilničarju 14 K 40 v denarja. Gostilničar je starčka zasačil ravno pri tatvini in

mu denar takoj odvzel. Policija ga je izročila sodišču.

Zaradi pojave kuge sllnovke v kamniškem okraju je prepovedan sejem za živino in vsako drugo blago v Moravčah in tudi v Št. Gotardu dne 11. t. m. (soboto).

Gosp. Vojko Koprivnik in gosp. Anton Sodnik, starešini akad. društva slov. agr. „Kras“ sta napravila III. gozdarski izpit in zapustila zemljedeljsko visoko šolo na Dunaju kot gozd. inženirja.

Akademija priredi v soboto 11. t. m. ob polu 9. predavanje v Narodni čitalnici v Kranju. Predava g. Lenard Lotrič o „avstrijski šolski politiki“.

Slov. del. pevsko društvo „Slavec“ v Ljubljani priredi v nedeljo, dne 12. novembra 1911 v veliki dvorani Narodnega doma Martinov večer. Sodelujejo: Pevski zbor „Slavca“ pod vodstvom pevovodje gosp. L. Pahorja in orkester „Slovenske Filharmonije“. Začetek točno ob 8 uri zvečer. Vstopnina 1 K. Vstopnica daje pravico do plesa in je obenem srečka k žrebanju za Martinovo gos.

V veselju družbi pri „fajmoštru“ v Ljubljani so nabrali za Sokolski dom v Brežicah sledeči gg.: I. Hre-

horič, izgubljena stava, 5 K; Leop. Jak, Francišek Grčić, K. Lisec, J. Molan, Maks Crnak po 1 K; Vek. Hotko, 2 K; skupaj 12 K. — Iskrena hvala in bratski Na zdar!

„Ideal“. Današnji specialni večer obeta biti zelo zanimiv. Na sporedu sta med drugim dva mikavna posnetka: Trajekt Trellenberg in angleška posvesta na Borneu (v barvah). Dalje lepa drama „Dvojna adopcija“. Za smeh skrbe sledeče slike: „Gospoda Mayerja gardine“, „Domača sreča“, „Parodija na plesanje po žici“ in vlekomična slika „Luka se udeležuje boja s petelinom“. — V soboto afrikan-ska drama z leopardi, levi itd. — Za drugi teden „Princesa Cartonche“, kraljica roparjev.

O. BERNATOVIC
Ljubljana. — Mestni trg. — Ljubljana. **Velikanska zaloga narejenih oblek za gospode, gospe in otroke.** Najnižje cene, solidna postrežba.

V „Narodni kavarni“ koncertuje vsaki večer svetovnoznan, jako priljubljen elitna dunajska damska kapela R. H. Dietrich. Začetek ob 9. uri. Vstop prost.

Italijansko-turška vojna.

Splošni položaj
se je zelo poostiril in ako je Italija resno mislila, da bo Evropa priznala aneksijo Tripolitanijske in Cirenajke in da se bo vdala tudi Turčija, se je v svojih pričakovanjih zelo motila. Proti aneksiji je

Turčija protestirala
in pravi v svoji noti, ki jo je poslala vsem velikim silam, da smatra aneksijo za ničevno in brez vsakega pomena s pravnega stališča kakor tudi s stališča faktičnih razmer, ker nasprotuje najelementarnjšim načelom mednarodnega prava. Turčija in Italija se nahajata še vedno v popolnem vojnem stanju. Turčija namerava svoje suverenitetne pravice čez obe provinci, ki ne morejo zastareti in ki niso na prodaj, z orožjem braniti. Poročilo o aneksiji pomenja dvojno formalno kršitev obveznosti glede teritorialne integritete Turčije, ki jih je prevzela Italija napram vevlastim in turški vladi na podlagi pogodb, predvsem na podlagi berlinske in pariške pogodbe.

Z aneksijo so se odnošali med Italijo in Turčijo samo poslabšali in Turčija začne morda vevjavati s še večjo energijo in odpornostjo, kot se je bojevala do sedaj in sedaj se morda zgodi ono, česar Turčija prej ni hotela storiti: izgnala bo vse italijanske državljane, posebno, ker je tudi Italija izgnala iz Tripolisa vse turške državljane.

Evropske velike sile pa na italijansko izjavo o aneksiji najbrže sploh nič ne odgovorijo, ali pa izjavijo, da aneksije ne morejo priznati vse dotlej, dokler Italija faktično ne zavzame Tripolitanijske in Cirenajke. To bo pa še dolgo trajalo!

Z bojišča
so došla do sinoči naslednja poročila:

Pariz, 9. novembra. Iz Derne poročajo, da se med italijanskim vojaštvom kolera vedno bolj širi. K temu prihaja tudi še legar. Vsak dan se vrše mali boji. Italijani so začeli zopet zasedati zunanje utrbe mesta Tripolisa in se pripravljajo na ofenzivo. Dobili so novih 3000 mož, pričakujejo še nadaljnjih 3000 in mislijo, da bo to zadostovalo za začetek ofenzive. Turška artilerija strelja vsak dan v

mesto in pričakujejo Turki v kratkem 10000 Arabcev iz Feza. Nekaj dni sem dežuje po celi Tripolitanijski.

Berlin, 9. novembra. Ameriška vlada je naročila svojim podnikom v Tripolisu, da naj zapuste mesto. Ameriški podniki so se vkrcali na vojno ladjo „Chester“. To odredbo so izdale Zvezdijene države v prvi vrsti radi kolere, deloma pa tudi zato, ker se je bati, da se vname pred Tripolisom velika bitka, ki bi se utegnila razširiti tudi na mesto, v katerem slučaju bi bili v nevarnosti vsi, ki bi se v mestu nahajali. Turki se namreč pripravljajo na velik naskok, ker hočejo na vsak način iztrgati Italijanom iz rok tudi mesto Tripolis, zavedajoč se dobro velikanskega pomena, ki bi ga imela za nadaljni razvoj dogodkov taka njihova zmaga.

Berlin, 9. novembra. Poročevalec „Berliner Tagblatt“ poroča, da se Italijani v njegovi odsotnosti vdli v njegovo hišo, razbili pohištvo in mu ukradli mnogo dragocenih arabskih rokopisov. S takimi in sličnimi dejanji zaigrajo Italijani še ono malo simpatij, ki jih v Evropi še uživajo.

Berlin, 9. novembra. Vojni poročevalec „Morgenpost“ poroča, da se je položaj Italijanov nekoliko zboljšal, ter da imajo sedaj v Tripolisu zbranih 35.000 mož. Italijanske izgube pa so višje, kakor to priznavajo oficirja na poročila. Po njegovom računu so Italijani izgubili 2000 mož. Med vojaštvom vlada kolera. Včeraj je umrlo nad 100 mož, umrlo jih pa bo še veliko, ker v vojni se ni mogoče držati zdravstvenih navodil proti koleri.

Pariz, 9. novembra. „Agence Havas“ poroča, da se je izjavil general Caneva, da bodo sedaj Italijani počasi prodirali proti jugu do oaze Zara, ki je zbirališče Turkov in Arabcev. Po zimi hoče nato nadaljevati ekspedicijo v notranjost in upa, da bo spomladaj zavzel celo Tripolitanijsko.

Iz vseh poročil se da naslikati položaj na bojišču približno tako le: Italijani so sicer pretrpeli do sedaj velike zgube, ali četudi so se morali na več krajih pomakniti za par kilometrov nazaj, so vendar obdržali vse svoje operacijske baze, ki so jih zavzeli v začetku vojne, t. j. vsa vzhodnejša obrežna mesta. Turki so torej

MALI LISTEK.

Biblija, znanost in cerkve.

Spisal Jaroslav Palliard.

(Iz 24. zvezka knjižnice češke „Svobodno Misli“).

Mala grbica na gornjem koncu uhlja priča, da je bil uhel na onem koncu preje podaljšan, kakor pri živalih. Nekateri ljudje še zdaj znajo „striči z ušesi“, kakor je znal naš živalski prednik, ki je to delal, kadar je hotel kako stvar bolje slišati, da bi se umaknil nevarnosti, ki mu je grozila.

Zelo zanimivo je, da razvoj človeškega zarodka v maternem telesu kaže približni razvoj človeka iz nižjih organizmov. Začetek človeškega zarodka se ne razlikuje od jajčec drugih živali. V petem tednu ima človeški zarodek na vratu brazde, podobne ribjim škrgam, njegovo srce je enostavna vreča podobna žila, kakor srce nižjih rib, in organi, ki opravljajo službo ledvic, so podobni ribjim ledvicam. Črevo, sečni mehur in spolni organi se spajajo v eno samo odprtino, kakor pri ribah in pri pticah. Rep je daljši nego noge in se izgubi šele

v drugem mesecu.

V šestem mesecu je človeški zarodek pokrit z nežno dlako, in jo izgubi šele pozneje, in v sedmem mesecu so podobni zavitki njegovih možgan zavito kom možgan odraslega pavijana.

Izmed številnih dokazov za živalski izvir človeka smo jih navedli samo nekoliko, da pokažemo, v kateri smeri gre znanstveno delo.

V terciarnih plasteh doslej še niso našli ostankov človeka one dobe; poznamo pa celo vrsto najdišč, posebno na južnem Francoskem, kjer so našli v plasteh, čisto gotovo terciarnih, (in to ne le v plasteh iz zadnjega oddelka te dobe, temveč tudi v plasteh t. zv. miocaena, ki so nastale po trditvi odličnega berlinskega geologa Pencka pred več nego tremi in pol milijona leti) prav primitivna orodja, ki so jih znanstveniki po dolgih prepirih spoznali za resnična orodja bitij, ki so v terciarni dobi živel na Francoskem. Ta bitja so bila že ljudje ali pa vsaj ljudem jako blizu.

Najstarejši doslej znani ostanek človeka je spodnja čeljust, ki so jo našli l. 1907. v peščenih plasteh pri mestu Heidelbergu na Nemškem v globočini 24 metrov pod zemeljsko površino. Živalske kosti, ki so se pokazale v tej plasti, dokazujejo, da so stare približno milijon let. Iz tega pa

se da sklepati, da je tudi ona človeška kost najmanj toliko stara.

Čeljust heidelberškega človeka je jako močna, nenavadno debela in znamenita zaradi tega, ker nima ven štrleče brade, kakor čeljust sedanjega človeka. S tem, pa še z drugimi znaki se precej razlikuje ta čeljust od čeljusti poznejših ljudi in se nasprotno približuje čeljustim človeku podobnih opic tako zelo, da bi jo lahko smatrali za živalsko čeljust, ki jo dobro ohranjeno, iz 16 zob obstoječe zobovje ne bilo čisto gotovo človeško. Čeljust heidelberškega človeka je direktna priča visoke starosti človeškega rodu in obenem važen dokaz za njegovo živalsko pokolenje.

L. 1908. je bila v neki špilji pri Moustieru na južnem Francoskem najdena in od strokovnjakov preiskana okostnica mladeniča, ki je bila tam pokopana pred približno 400.000 leti. Ta okostnica je približno 600.000 let mlajša nego čeljust heidelberškega človeka, kaže pa še vedno številne živalske znake, ravnotako, kakor človeški ostanki iz še poznejših dob, med katerimi so najbolj znane kosti neandertalskega človeka, dalje tem sorodna okostja iz špilj pri Spi v Belgiji, pri Krapini, kos spodnje čeljusti iz špilje Šipka pri Stramberku na Moravskem itd.

Ljudje, od katerih so te kosti, so

bili drugačni nego sedanji ljudje. To pozna vsak, kdor primerja samo površno vsaj slike teh kosti s kostmi sedanjega človeka. Najvažnejša je vedno lobanja, kajti ima nizko, poševno in ploščato čelo, mogočna obočja, očesno votlino zelo oddaljeno drugo od druge in spodnjo čeljust brez brade. Tudi drugih razlik od sedanjega človeka, in to ne le na lobanji temveč tudi na drugih delih okostja je mnogo. O tem pa ne bomo tu obširneje govorili, ker bi se naša razprava sicer čez mero razširila in zadostuje tudi to, kar smo že povedali.

Iz številnih, vzajemno dopolnjujočih se znanstvenih raziskavanj je jasno, da je človek v neprijetnem podnebnju diluvijalne dobe bojeval hud boj za življenje z naravo in da se je moral prilagoditi neugodnim pogojem, da ni njegov rod izginil. Vsi tedaj tega boja se je človeštvo v diluvijalni dobi ne-prestano duševno in telesno razvijalo in z živalske stopnje, ki je na nji stal v mnogem oziru še n. pr. neandertalski človek, se je polagoma dvignilo do visoke stopnje sedanjega izobraženega Evropejca.

Tudi izobrazba človeškega rodu se je dvigala počasi sorazmerno s telesnim razvojem.

Terciarni človek in človek sledeče dobe, ki je živel, kakor omenje-

no, približno milijon let pred nami v Evropi in je znan pod še omenjenim imenom heidelberškega človeka, nista še znala rabiti ognja in sta rabila zelo enostavna lesena in koščena orodja.

Človek, čegar štiristotisočletni grob so našli v špilji pri Moustieru na južnem Francoskem, kakor tudi neandertalski človek, sta pa že poznala in porabljala blagodejne učinke ognja in sta napravljala iz kremenca orodja različnih oblik, primerno obdelanih za delo, za katera so bila namenjena.

Ti ljudje so bili potujoči lovci, ki niso imeli stalnega prebivališča, temveč so se potikali od kraja v kraj za mamuti, antilopami, jeleni in drugo zverjadjo, ki je bila njih edina hrana.

Poznejši ljudje so bili še vedno lovci, niso imeli domačih živali in se še niso povzdignili na višje stališče pastirjev, bili pa so vendarle nekoliko višje nego njih predniki. Na njihovih taboriščih nahajamo okoli zapuščenih ognjišč ne samo kopja, kline, nože in druga orodja in orožja iz kosti in kamena, temveč tudi že v resnici umetniške izdelke, med njimi male kipe ljudi, ki so bili izdelani iz finega peščenca, živalskih rogov, zob in kosti.

svoje uspehe razkrivali kot velike zmage, Italijani pa niti najmanjših ne-
uspehov niso hoteli priznati. Prav niso
delali niti eni, niti drugi, ker resnica
pride končno vendar-le vedno na
dan.

Italijanska ekspedicijska armada
je sedaj močno pomnožena; v samem
Tripolisu oziroma v njegovi okolici se
nahaja 35.000 italijanskih vojakov.
To vsekakor zadostuje za začetek
ofenzive in zato sedaj gotovo ne bodo
več dolgo odlašali s tem, da začnejo
prodirati proti notranjosti dežele. Ge-
neral Caneva je tudi že izjavil, da
začne počasi prodirati proti jugu, to
je proti osrčju Tripolitanijske in izraža
upanje, da zavzame spomladi celo
Tripolitanijsko. V tem je sicer malo
preveč optimizma, ker tako lahko in
hitro morda ne bo šlo, ali iz teh izjav
se vidi, da imajo Italijani resen namen
zavzeti Tripolitanijsko z orožjem.

Z druge strani imajo pa tudi
Turki — kakor se vidi iz note turške
vlade — ravno tako resen namen
bratiti deželo z orožjem v roki. Vršili
se bodo torej tudi boji, ki bodo zahteva-
vali veliko človeških žrtev. Dolgo
bodo doneli po tripolitanijskih puščavah
klici „Avanti Savoia!“ kot odgovor se
bodo pa slišali klici „Allah il
Allah!“ ... Kateri klici bodo močnejši
in kateri bodo zmagali? Italijani
upajo in Turki upajo — konec vojne
nam pa pokaže, kateri so se varali v
svojih upih. Razmere so take, da
bodo to najbrže Turki.

K uboju na Skaručni.

O strašnem uboju v Skaručni smo
dobili včeraj še dve sledeči poročili:
Morilec pokojnega Podgorška je
„Spankov“ iz Sela, član „Katoliškega
izobraževalnega društva Sinkovturn“.
Andrej Podgoršek, p. d. Jožefova iz
Vojskega pri Skaručni je zapustil
okoli 10. ure zvečer gostilno Mihaela
Zupana v Kosezah ter se napotil proti
domu. Ob cesti poleg vasi Selo, ga
nenadoma napadejo člani „Katoliškega
izobraževalnega društva Sinkovturn“,
ki so šli ravno iz skušnje igre, katero
so imeli drugi dan predstavljati.
„Spankov“ skoči brez vsakega po-
voda proti Podgoršku ter ga udari s
kato silo po levem senu, da mu je
prebil črepijo in je p mnenju sodne
komisije, ki je v tork trup obducir-
alo vsled tega udarca smrt takoj na-
stopila. Ranjki zapuša 13 otrok, od
katerih je še sedem nepreskrbljenih.

K uboju na Skaručni se nam še
poroča: Izkazalo se je da je bil sum,
ki je letel glede uboja na „čuke“
opravičen. Pokojni A. Podgoršek je bil
umorjen od čukarske roke. Ubijalec
je — kakor smo že včeraj poročali —
Spankov čuk iz Sela pri Skaručni.
Ker je ta poživljenj v zvezi s čukom
dvakrat preje pretepal lastnega očeta
in bil sploh izmed vseh čukov „naj-
krepkosti“ so ljudje takoj sumili da
je ranjnika le on ubil. Zato so že iz
radovednosti — kako se bo ubijalec
obnašal — šli v večjem številu kakor
po navadi na marinarsko veselico kjer
se je igrala „Cita“. Pri tej sveti (?)
predstavi je imel ubijalec (o jej)
glavno vlogo. Gledalci so bili kar
presenečeni ko so videli kako hladno-
krvno rešuje ta živina v človeški po-
dobi svojo vlogo. Šele ko ga je orož-
nik takorekoč potegnil z odia in
vpričo drugih igralcev uklenil, jel je
ječati, da on ni ubijalec. Toda to mu
je malo pomagalo. Uklenjen je moral
iti z orožnikom k sodišču v Kamnik
kjer so ga vtačili na „varno“. Pri
sodišču je priznal vse. Povedal je da
je ranjnika v soboto zvečer ko je šel
k marinarski veselici ubil z volovsko
žilo in ga pustil ležati na licu mesta.
Po skušnji se je še enkrat vrnil na
lice mesta z namenom — ako bi
Podgoršek ne bil docela mrtev —
ubiti ga popolnoma. Ker pa bil že
mrtev, šel je ubijalec mirno domov.
Ondotni ljudje so vled tega silno
ogorčeni nad čukarjjo a tega ne po-
mislijo da reveži po Krekovi in
Terseglavovih naukih drugačni biti ne
morejo. Nad vse nesramen pa se nam
zdi „Slovenec“ ki je poročal zadnjič
na kratko da je vzrok Podgorškovne
smrti — alkohol. Da, da, tisti alkohol
ki ga uživajo razni Kreki in drugi
klerikalni gospodje. Ti pa slovensko
ljudstvo sedaj dobro pogledj in zapomni
si kam pripelje človeka ostudni larški
terorizem! Zato pa dragi stariši, ako
hočete svojim sinovom dobro, pustite
jih k Sokolom kjer se bodo učili resne
prave izomike ne pa ubojev in drugih
svinjarij katerih je zmožna le ču-
karija!

Najnovejša telefonska in brzojavna poročila.

Hrvaške saborske volitve. — Izdaj-
stvo Stipe Radica.

Zagreb, 9. novembra. V Zagrebu
že nekaj časa pogrešajo voditelja hr-
vaške kmečke stranke Stjepana Ra-
dica, znanega prijatelja slovenskih kle-
rikalcev. Njegova žena je naznanila
policiji, da že dalje časa pogreša svo-
jega moža. Toda policijske se še dosedaj
ni posrečilo Radica izslediti. Kakor
se v Zagrebu splošno zatrjuje, je
dobil Stjepan Radic od hrvaške
vlade 120.000 K denarja samo zato,
da zgine za toliko časa iz Hrvaške,
dokler ne bo končana volilna borba.
(Kakor znano, je ban Tomašić dne
7. t. m. hrvaški sabor razpustil. Kedaj
se bodo vršile nove volitve, še ni
znano. Tomašić upa, da dobi pri no-
vih volitvah večino, dočim hočejo
združene hrvaške opozicijske stranke
pošteno pomesti z vladnimi ki-
movci v saboru. Prvi korak Tomašićev
je torej, da je Radica podkupil in se
tako znebil jako nevarnega politika.
Op. ured.)

Poslanska zbornica.

Dunaj, 9. novembra. V današnji
seji poslanske zbornice se je nadalje-
vala proračunska debata. Govorili so
Rusin Vasilko, Nemec Pacher in vodi-
telj čeških narodnih socialcev poslanec
Vaclav Klotaf, ki je označil stališče
čeških narodnih socialcev na-
pram sedanji vladi sledeče: „Dokler
bo sedel v novem kabinetu mož, ki je
povzročil justične umore proti češkim
antimilitaristom, dokler se bo nahajala
med češkim narodom in avstrijsko
vlado pankraška ječa, toliko časa ne
more biti govora o tem, da bi Čehi
podpirali sedanjo Stürgkhovo vlado.
Grof Stürgkh naj se nikar ne izgovarja
na svojo objektivnost. Saj je še
vsem dobro znan kot voditelj napa-
dov na nekdanjega predsednika po-
slanske zbornice Poljaka Abrahamo-
viča in podpredsednika dr. Kramarja.
Dr. Hochenburger je garancija za to,
da češki radikali ne morejo podpirati
vlade. In tudi za slučaj, če bo ho-
tela vlada dati Čehom še kakšnega mi-
nistra, bomo mi jasno in javno izrekli
svoj — ne. S tem, da je Stürgkh
vzel v svoj kabinet justičnega mini-
stra Hochenburgerja, je dokazal, da
noče vpoštevati želja slovenskih na-
rodov. Hochenburger pove več, kakor
ves Stürgkhov ekspoz, kak sistem bo
nastal zopet v Avstriji. Tudi § 14
nas ne more ustrašiti, kajti ravno ta
paragraf bo dokazal Stürgkhu, da se
na ta način nikakor ne more vladati
proti ljudski volji. Slovani se nahaja-
jo danes v pravi vojaški državi in za-
to češki narodni socialci toliko časa
ne bodo odnehali od svojega boja
proti sedanji vladi, dokler ne stopi
na čelo avstrijske vlade mož, ki bo
znan uveljaviti mir in pravičnost. Na-
to je italijanski poslanec grof Malfatti
ogorčeno protestiral proti včerajšnji
dr. Rybačevi interpelaciji o italijanskih
grozodejstvih v Tripolisu. Očital je
Rybaču, da se je k svoji interpelaciji
dal navesti od glasil nemških od Tur-
čije podkupljenih avstrijskih listov.
Protestiral je v imenu italijanskega
kluba proti Rybačevi interpelaciji in
izjavil, da Italijani z ogorčenjem za-
vrtajo vsak odgovor na interpelacijo.
Med Malfattijevim govorom je zakli-
cal rumunski poslanec Isopescul: Go-
spod grof! Čemu neki protestirate
proti Rybačevi interpelaciji. Saj že
zadostuje, da bodo Rybaču zato izrekli
zahvalo Arabci. Predsednik zbornice
Sylvester je Malfattiju odgovoril, da
je bila Rybačeva interpelacija tako
popolnoma brezpomembna, vsled če-
sar tudi ne bo odgovarjal na italijan-
ski protest.

Dunaj, 9. novembra. V današnji
seji je vložil poslanec Malik nujni
predlog, v katerem zahteva, naj zbor-
nica revidira pogodbo med bivšim tr-
govinskim ministrom Weißkirchnerjem
in Lloydom glede nakupa Lloydovih
arzenalov, ker je Weißkirchner pri tej
akciji oškodoval državo za več mili-
onov.

Dunaj, 9. novembra. Danes se je
vršila seja klubovih načelnikov, kjer
se je sklepalo o zborničnem programu
za prihodnje zasedanje. Ministrski
predsednik grof Stürgkh je prosil, naj
se še pred Božičem reši brambna
predloga.

Dunaj, 9. novembra. V „National-
verbandu“ je prišlo med nacionalci
in radikali do hudega spora. Radi-
kalcii namreč niso zadovoljivi z go-
vorom predsednika „Nationalverbanda“,
ki je premalo udarjal po Slovanih. V
parlamentarnih krogih se zatrjuje, da
„Nationalverband“ najbrže razpade.

Praga, 9. novembra. Razdor med
mladočehi in narodnimi socialci za-
vzema vedno večje dimenzije. Posla-
nec Klotaf izjavlja v svojem listu
„České Slovo“, da narodni socialci
ne morejo vztrajati v klubu, ki se
zahrbno pogaja z vlado. Ako ves če-
ški enotni klub ne vstopi v najostrej-
šo opozicijo proti sedanji vladi, tedaj
nameravajo narodni socialci iz kluba
izstopiti in so prepričani, da jim toza-
devno kmalu slede tudi agrarci.

Dunaj, 9. novembra. Parlamentar-
ne stranke zahtevajo junktim med
uradniško in davčno preelogo, toda
Stürgkh se je izjavil proti temu. Ker
pa poslanci odločno vztrajajo na tej
svoji zahtevi, se lahko zgodi, da niti
davčna niti uradniška predloga ne
prideta pred Božičem na dnevni red
zbornice.

Italijansko-turška vojna.

V Egejskem morju.

Dunaj, 9. novembra. Iz Petrograda
in Pariza prihajajo poročila, da prične
Italija še te dni z akcijo v Egejskem
morju.

Pariz, 8. novembra. V diploma-
tičnih krogih se zatrjuje, da je Itali-
janska operacija v Egejskem morju
samo še vprašanje časa. Turški protest
proti italijanski aneksiji Tripolisa in
Cirenajke je dal Italiji povod za to.

Petrograd, 9. novembra. V slu-
čaju, če Italija tudi s svojo akcijo v
Egejskem morju ne bo imela uspeha,
tedaj bo Italija prisiljena pričeti s
Turčijo vojno v Evropi.

Solun, 9. novembra. Del italijan-
skega brodovja plove po Jadranskem
morju okoli Braču. Turške torpedovke
so se skrile v pristanišče Prevezo.

Lastnik, glavni in odgovorni urednik
Milan Plut.

Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani

Mali oglasi.

Kratek nov klavir, najnovejša vrste zaradi
prostora ceno prodam, ali posodim. Naslov v
„Prvi anončni pisarni“ 671/3—1

Vajenec za krojaško obrt sprejme trdka
A. Kunc, Ljubljana. 678/10—1

Mož v poklju želi nastopiti službo v pi-
sarni, kakem društvu, ali kaj temu primerne-
ga kot pisarniški sluga. Ponudbe sprejema „Prva
anončna pisarna“ 670/3—1

Dve meblirani mesečni nobli se takoj
oddasta v Ciril Metodovi ulici št. 19, prit. vrata 2.
672/3—1

Lepo stanovanje s 3 sobami in veliko
kuhinja se s februarjem ceno odda. — Več v
trgovini M. Kristofič-Bučar, Stari trg 9. 686/3-1

Šivalni stroj (Pfaff), dobro ohranjen, se
ceno prod. Hrenova ulica 13. I. nad. 683/2-1

Oženjen hišnik ob enem pisarniški sluga
in skladiščnik se sprejme proti prostemu sta-
novanju in kurjavi, nadaljna plača po dogovoru.
Oseba predstava pri V. Scagnettiju, Cesta na
Rudolfovo železnico 16, tovarniški kontoar. Re-
flektrira se samo na neoporečne osebe, razumne,
zdrave in delavne. 684/3—1

Akiziter se sprejme takoj v stalno slu-
žbo. Stalna plača in provizija po dogovoru. —
Ponudbe na „Prvo anončno pisarno“ v Ljubljani.

Eno ali dve gospodinjci se sprejme na
ceno stanovanje, eventualno tudi na hrano. Kje,
pove „Prva anončna pisarna“ 685/1—1

Kupi se že rabljen, dobro ohranjen, pol
pokrit poštni voz za enega konja. Ponudbe z
navedbo cene pod „Takoj“ na „Prvo anončno
pisarno“ 679/2—1

Korespondenca.

23 letna gospica z dežele, premoženje
40.000 K ter tu posestvo, si želi znanja bolj-
šega gospoda. Resne ponudbe s sliko do 18.
novembra pod „Viktorija 1001“ poštno ležeče
Ljubljana. 680/2—1

Mlad gospodič želi korespondirati z mlado
živahno gospodično. Sifra: Crtomir, poste re-
stante, Cerknica, Notranjsko.

Kdor išče ali oddaja kako

službo,

kdor hoče kaj

kupiti ali prodati,

doseže to najlažje, ako

inserira

v Mallh oglasih „Jutra“. Za besedo
se plača

samo 5 vinarjev.

„Narodna kavarna“.

Svetovnoznan, priljubljena elitna du-
najska damska kapela R. H. DIETRICH

koncertuje vsak večer

Začetek ob 9. uri. Vstop prost.

Slavnemu občinstvu in rodolju-
bom z dežele se priporoča za obilen
obisk Fran Krapeš.

Naročajte in kupujte „JUTRO!“

Zdravega novorojenčka

želim dati v oskrbo pridni in poštenu
ženski. Prednost imajo dojilke. Naslov
v „Prvi anončni pisarni“ Františkana-
ska ulica št. 8. P 601

Preostale izvide romana

„ŽENA“

ki je vzbujal toliko zanimanja, ko
je izhajal v „Jutru“, prodaja upravi-
ništvo „Jutra“ mesto po prvotni
ceni (1 K)

po 60 vin. izvod.

TEODOR KORN

poprej HENRIK KORN

pokrivalec streh in klepar,
vpeljalec strelovodov ter in-
stalater vodovodov

LJUBLJANA

Poljanska cesta št. 8.



Priporoča se p. n. občinstvu
za izvrševanje vsakršnih kle-
parskih del ter pokrivanje streh
z angleškim, francoskim in tu-
zemskim škrljem, z

anbest-cementnim škrljem
(Eternit) patent Hatochek,
z izbočeno in ploščnato opeko,
lesno-cementno in strešno
opeko.

Vsa stavbinska in galanterijska,
kleparska dela v priznani so-
ludni izvršitvi.

Poprave točno in ceno.

Proračuni brezplačno in
poštne prosto.

Laška in dunajska KUHINJA

nasproti glavne pošte

Od danes naprej polenovke. Okusne
morske ribe se oddajajo tudi ven po
nizki ceni. Dobra kuhinja pod dobro
znanim kuharjem Sonatto. Postrežba
točna in solidna. Za obilen obisk se
priporoča Marija Petrigoj.

Najprimernejša igra za manjše odre
je enodejanka

Malomestne tradicije

Češko spisal V. Štech, prevel V. M. Zalar.
(Repertoarna igra češkega „Nar. divadla“
v Pragi.)

Pet moških, dve ženski vlogi.

Cena 60 vinarjev.

Dobiva se v knjigarnah in pri založ-
niku V. M. Zalarju v Ljubljani.

Jako zanimiv, zabaven in po-
učen list s slikami je

„Ilustrovani tednik“

ki izhaja vsak petek ter stane
četrtletno K 1.80.

Zahtevajte ga povsod! Naročite
ga in inserirajte v njem!

Naslov: Ilustrovani Tednik, Ljubljana.

Trgovec ali obrtnik

mora, ako hoče napredovati, opozarjati občinstvo
na svojo trgovino. Reklama je duša vsakega pod-
jetja in vsak trgovec ali obrtnik,

ki noče biti skrit

samo v svoji ulici, ampak hoče dobiti odjemalce
iz vseh delov mesta in tudi z dežele,

bo inseriral v „Jutru“

ki se čita in je priljubljeno povsod po Slovenskem.

Krasne novosti za jesensko sezijo

In po že znano najnižjih cenah dobite

v modni trgovini **PETER ŠTERK**

Ljubljana, Stari trg št. 18.

Specijalna trgovina najmodernejših bluz, jutranjih oblek l' kako-
vosti; moško, žensko in otroško perilo, velika izbira najmodernejših
moških klobukov in čepic, dalje čepic za dame, deklince itd.

FR. ŠEVČIK

puškar

v Ljubljani,

Židovska ulica št. 7



priporoča svojo veliko zalogo najboljših pušk in samokresov
najnovejšega zistema, kakor tudi municijo in vse druge lovske
priprave po najnižjih cenah. Zaloga potrebnih za ribji lov.

Popravila se izvršujejo točno.

Cenovniki na zahtevanje zastoj in poštne prosto.

Največja zaloga ur, zlatnine in srebrnine. Lastna
tovarna ur v Švici. Tovarniška znamka **IKO**

H. SUTTNER, Ljubljana

Mestni trg. — FILIALKA: Sv. Petra cesta. — Telefon št. 273.

Najboljše odgovori „Slovenca“ vsak naš prijatelj, ako se naroči na „Jutro“, ali pa najde novega naročnika!

== Roman == „Ljubimca beneška“

bo kmalu končan in potem pričnemo takoj priobčevati nov, ravnotako zanimiv roman, na kar že sedaj opozarjamo vse cenjene čitatelje „Jutra“.

Klobuki, cilindri

čepice, kravate, perilo samo zadnje novosti v modni in športni trgovini za gospode

P. Magdič

Ljubljana, nasproti glavne pošte

FR. KS. KASPER

Ljubljana, Vegova ul., v bližini realke.

Zaloga raznega pohištva

hišnih oprav za spalne in jedilne sobe, vseh vrst tapetiranega pohištva, naslanjačev, otomanov, kakor tudi pisarniških oprav, dalje različnih platnenih in lesenih rolo, žaluzij in železnih valčnih zastorov. — Velika množina izgotovljenih oprav za spalne in jedilne sobe vedno v zalogi.

Priznalna pisma, ceniki in vzorci na poljubno razpolago.

Naročajte in kupujte „Jutro“ izvod samo 6 v.

Pri tvrdki

Maček & Comp.

na Franca Jožefa cesti

v bližini glavne pošte, dobite po najnižji ceni največjo izbere

izgotovljene obleke.

Priložnost za dober nakup!

Dobil sem pod polovično ceno veliko partijo dolgih krasnih raglanov za dame, katere tudi pod isto ceno oddam.

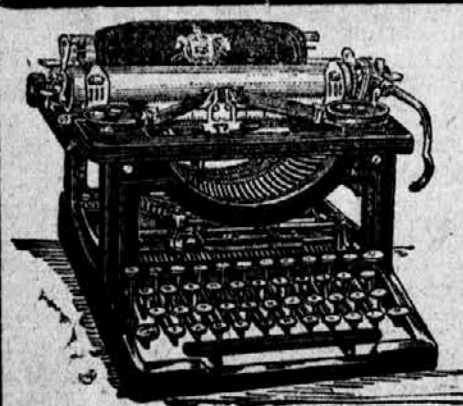
Komad od **K 40** stane samo **K 20.**

O. BERNATOVIČ

Ljubljana, Mestni trg 5

Ogromna zaloga izgotovljenih oblek, raglanov, površnikov ter zimskih sukenj za gosp. in dečke.

Kupujte „JUTRO“.
Izvod samo 6 vinarjev.



Kupujte le najpopolnejše
pisalne stroje:

UNDERWOOD

all

SMITH & BROS

Ceniki in razkazovanje brezplačno.

THE REX CO.

Ljubljana, Šelenburgova ul. 7.

Sprejema zavarovanja človeškega življenja po najrazsvetlejših kombinacijah pod tako ugodnimi pogoji, ko nobena druga zavarovalnica.

Vsa čist dobiček se razdeljuje zavarovalcem; dosedaj se ga je izplačalo **K 2.405.719**.

„SLAVIJA“

vzajemno zavarovalna banka v Pragi.

Reserve in fond K 54.000.000. Izplačane odškodnine in kapitalije K 109.356.800.58.

Po velikosti druga vzajemna zavarovalnica naše države z vseskozi slovanske-narodne uprave.

Vsa pojasnila daje:

Generalno zastopstvo v Ljubljani v Gosposki ulici št. 12.

Pisarne so v lastni bančni hiši.

Zavaruje poslopja in premičnine proti požarnim škodam po najnižjih cenah. Zavaruje proti tatvini, razbitju ogledal in okenskih plošč.

Škoda canjuje takoj in najkvalitetneje. Uživa najboljši status, koder posluje.

Dovoljuje in blagodejno izdane podpore v nesrečne in občasne namene.

Učiteljska tiskarna, Franciškanska ulica št. 8.

registrirana zadruga z omejenim jamstvom

priporoča svojo bogato zalogo najnovejših tiskovin za šole, krajne šolske svete, županstva in druge urade. — Tiskarna sprejema vsa v tiskarske in litografsko strohe spadajoča dela ter jih izvršuje točno, okusno in po solidnih cenah. — Tiskanje šolskih knjig in časopisov.

Lastno založništvo.
Musikalije.

Telefonska številka 118.



Najmodernejšje črke.
Litografija.

Polna bančnišnica št. 78.307.

Del. glavica:
K 8.000.000.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani.

Stritarjeva ulica številka 2, (lastna hiša)

Promese za bližnja zrebanja:

Promesa ogr. prem. srečke, cela à K 10.—, polovica à K 9.—.

Promesa ogr. hipot. srečke a K 5.—

Promesa zem. srečke I. izd. a K 6.—

Zrebanje dne 15. novembra t. l.

Zrebanje dne 15. novembra t. l.

Zrebanje dne 18. novembra t. l.

Glavni dobiček K 240.000.—.

Glavni dobiček K 40.000.—.

Glavni dobiček K 90.000.—.

Promese za 1 celo ogr. prem., 1 zem. in 1 ogr. hipot. skupaj samo K 25.—.

Podružnice v Spljetu, Celovcu, Trstu, Sarajevu in Gorici.

Sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun ter jih obrestuje od dne vloge po čistih 4½ %

Jadranska banka filijalka v Ljubljani

Šelenburgova ulica številka 7 (nasproti glavni pošti).

Kupuje in prodaja:

vrednostne papirje, rente, obligacije, nastavne pisma, prioriteta, delnice, srečke itd. — Valute in devize. — Prodaja na vrednostne papirje in blago kobilice-javnih obveznosti.

Promese k vsem zrebanjem.
Centrala v Trstu.

Vloge na knjižice

od dneva vložitve 4½ % do dneva dviga. Rentni davek plačuje banka iz svojega. Na tekoči in žiro račun po dogovoru. Zvečna svota z Ameriko.

Akreditivi.
Menjalnica.

Eskomptuje

menice, devize in fakture — Zavarovanje vrednostnih papirjev proti kumulativni izgubi. — Revizija zrebanja srečk itd. brezplačno. — Stavba krediti. — Rembourse-kredit. — Borza naročila.

Inkaso.
Filijalka v Opatici.

Delniška glavica K 8.000.000

Delniška glavica K 8.000.000